

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nč. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolona. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopisane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopolci se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEPAN GODINA. Lastnik koncerna lista „Edinost“ - Natissila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Ker je bila telefonska zveza v Dunajem pretrgana, so izostale naj-novejše vesti.

BRZOJAVNE VESTI.

Grof Berchtold odstopi?

DUNAJ 10. (Izv.) Iz Berlina prihajajo vesti, da je odstop avstroogrskega ministra zunanjih zadev, grofa Berchtolda, gotova stvar. Zatrjuje se, da ostane grof Berchtold le še toliko časa na svojem mestu, da bo pred delegacijami zagovarjal svojo balkansko politiko, potem pa takoj poda demisijo. Kot njegov naslednik se imenuje sedanji poslanik v Rimu Merey de Kaposmere. Očenem z grofom Berchtoldom odide tudi načelnik literarne urada v zunanjem ministrstvu Kanja, ki pojde kot poslanik v Kristijanijo ali Stockholm.

Bolgarsko-turška kriza.

SOFIJA 10. (Izv.) V tukajšnjih uradnih krogih vlada prepričanje, da dosežejo bolgarsko-turška pogajanja kmalu ugoden uspeh in to tembolj, ker so objavile posamezne velesile, da se zavzamejo za bolgarske zahteve pri turški vladi. Če bi pa v vlcu posredovanju veselil vztrajala Turčija pri svojih visokih zahtevah, je bolgarska odločno za to, da odpokliče svoje pooblaščenca iz Carigrada.

Turške in bolgarske zahteve.

LONDON 10. (Izv.) „Times“ dobivajo poročilo iz Carigrada, da zahteva Turška ozemlje na desnem bregu Marice v mestih Sufil, Dimotika in Orakej. Med turškimi zahtevami ni omenjeno mesto Mustafa paša, če mesta Drinopolje, Karagač in Lozengrad ostanejo turška.

Bolgarska je na drugi strani pripravljena odstopiti v skrajnem slučaju tudi Lozengrad, če Turška prizna Bolgarski črto reke Marice, da torej ostane desni breg in struga reke v bolgarskih rokah, izvemili okolico Karagača.

Turška ne demobilizira.

LONDON 10. (Izv.) „Morning Post“ poroča iz Carigrada, da je bil vsled protesta drinopoljskega vojnega zbora umaknjen ukaz za demobilizacijo turške armade.

Enver bej v turškem ministrskem svetu.

CARIGRAD 10. (Izv.) Enver bej, ki je prispel včeraj iz Drinopolja v Carigrad, je bil sprejet pri sultanu v avdienci. Prisostvoval je tudi ministrskemu svetu, v katerem so se definitivno določile turške zahteve nasproti Bolgarski. Udeležil se je tudi seje mladoturškega komiteja, v katerih so se razpravljala ista vprašanja, posebno pa ukrepi, ki bi bili potrebni za slučaj, ko bi se pogajanja razbila. Danes se je Enver bej povrnil v Drinopolje.

Proti grškimi grozodejstvom.

VALONA 10. (Izv.) Včeraj so se vršile tu velike demonstracije pred avstrijskim in italijanskim konzulatom. Množica je razburjeno protestirala proti grozodejstvom, ki jih pa baje počenajajo Grki proti Arnavtom v orli

pokrajlinah, ki jih je londonska veleposlaniška reunita prirodila Grški. Sprejeta je bila resolucija, ki pozivlja avstrijsko in italijansko vlado, naj odločno posreduje, da se napravi konec tem nevzdruženim razmeram. Razburjenje med prebivalstvom je velikansko.

Poset grškega kralja v Berlinu.

PARIZ 10. (Izv.) Vsi francoski listi brez izjeme kar najodločneje grajajo poset grškega kralja Konstantina v Berlinu in njegovo napitnico nemškemu cesarju, kateremu je zagotavljal največje prijateljstvo. Listi pozivljajo francosko vlado, naj nemudoma odpokliče francoske častnike, ki delujejo kot inštruktorji v grški armadi in katerih edinih zaslug je, da je grška vojska zmagovala v balkanski vojni. Tako naj se pokaže grškemu kralju, da je njegov poset v Parizu odsej popolnoma nepotreben. Drugi listi opozarjajo na to, da bi se znalo zgoditi kralju Konstantinu v Parizu prav tako, kakor se je zgodilo pred leti španskemu kralju, ko je prispel v Pariz od nemških cesarskih manevrov, da so ga sprejeli z velikanskimi demonstracijami.

Grški kralj Konstantin poseti Pariz, London in Dunaj.

BEROLIN 10. (Izv.) „Lokal Anzeiger“ poroča, da namerava grški kralj Konstantin iz Berlina odpotovati v Pariz, od tamkaj pa v London v posete k angleškemu kralju. Na povratku obišče tudi avstrijskega cesarja na Dunaju.

Srbija in Vatikan

BLGRAD 10. (Kor.) Ministerjalna komisija za sklenitev koakordata med Srbijo in Vatikanom je končala svoje delo in odputuje v kratkem v Rim, da prične pogajanja z Vatikanom. Belgrad naj bi bil sedež nadškofa, ki bo imenovan proti koncu tekočega leta.

Protiaavstrijske demonstracije v Rimu.

Ko je tisti dan po našem shodu v Narodnem domu priobčil „Piccolo“ svojo zlobno izmišljeno laž o slovenskih demonstracijah pred italijanskim konzulatom v Trstu in je nato italijanski konzul v Trstu — kakor so poročali italijanski listi — dobesedno potrdil v svojem poročilu italijanski vladi to „Piccolovo“ laž, tedaj je kar zagorelo silnega ogorčenja po vsem laškem časopisju tostran in onstran avstrijske meje in tudi dunajsko židovsko nemško časopisje je kakor zbesnelo planilo po nas Slovenceh, češ, da spravljamo v nevarnost prijateljske odnose med Avstrijo in Italijo s svojim nesramnim žaljenjem zastopstva kraljevine Italije v Trstu. In vse to zaradi „Piccolove“ laži, ki jo je odločno ovrgla avstrijska vlada sama.

Toda, glejte jih te laž ivce in hinavce, kako so se vedli v drugem slučaju, kjer je šlo za demonstracije proti Avstriji in to v samem Rimu, pred nosom najvišjih italijanskih oblasti.

V ponedeljek so hoteli prirediti v Rimu klerikalni telovadci obhod po mestu. To trilliko so porabili naši dobri italijanski prijatelji za najbesnejše demonstracije proti — Avstriji. Namesto

proti klerikalcem so udarili na trg Colonna pred avstrijsko poslaništvo, kjer so kakor besni začeli žvižgati in kričati „Abbasso l' Austria“, „Evviva l' Italia“, „Evviva Trieste italiana“, „Evviva Trento e Trieste“. Hinavski lažnivec „Piccolo“ je pač priobčil poročilo o teh izgrelih, omenil je tudi klic „abbasso“ in „evviva“, toda zamolčal pa je, da so ti „abbasso“ veljali Avstriji, „evviva“ pa „italijanskemu Trstu“.

Priti je moral močan oddelek policije, da je razgal demonstrante, ki pa so se umeknili na teraso paviljona Colonna, odkoder so še nadalje kričali in žvižgali. Policija jih je preganala tudi od tamkaj, jim odvzela trikoloro in tudi aretirala več razgrajčev. Medtem pa se je zopet zbrala velika množica pred avstrijskim poslaništvom, kateri pa policija ni bila kos. Poklicati so vojaštvo, in šele potem, ko je prišlo na trg Colonna nekaj stotnik infanterije z nasajenimi bajoneti, se je posrečilo izprazniti trg. Demonstracije pa so se še vedno ponavljale po drugih ulicah in policija ter orožništvo je imelo mnogo opraviti, preden je demonstrante razgalilo po stranskih ulicah.

Na trgu Colonna je igrala mestna godba, od katere je množica zahtevala, naj igra Garibaldijevo in Mamelijevo himno. Ob 10 je godba odšla in tedaj so se zopet ponovile demonstracije in redarstvo in orožništvo je zopet moralo poseči vmes in razganjati demonstrante. Trg je potem stražilo nekaj časa vojaštvo.

To se je zgodilo torej v ponedeljek zvečer. O vseh teh dogodkih pa je molčalo laško in nemško židovsko časopisje in je omenjalo le protiklerikalne demonstracije. Za laž o slovenskih demonstracijah pred italijanskim konzulatom v Trstu je imelo prostora cele kolone, za demonstracije proti Avstriji pa ni imelo niti besedice, oziroma je hinavsko zamolčalo vse one besne vzklike proti Avstriji, dasiravnog jih je zabeležilo italijansko časopisje, n. pr. „Corriere della sera“.

Demonstracije pa so se zopet ponovile v terek zvečer. In kako poroča onih „Piccolo“! — „Snoči okrog 8-30 se je zbralo nekaj sto ljudi na trgu Colonna. Okrog devetih so se začeli prviki klici „abbasso“. Redarji in orožniki, ki so se nahajali v velikem številu v bližini avstrijskega poslaništva, so udriili proti demonstrantom in jih več aretirali. Nato je dal podvestor Secchi popolnoma izprazniti trg Colonna. Prikorakali so nato štirje oddelki grenadirjev, ki so zaprli vse dohode na trg med žvižganjem in krikom demonstrantov. Aretirancev je veliko. Aretiran je bil tudi neki častnik v civilni obleki, ki pa so ga tako izpustili. Ker pa je še hotel ostati na trgu, ga je podkvestor izročil dvema orožniškima častnikoma. Bil je to stotnik Stocco.“

„Piccolo“ je tudi tu hinavsko zamolčal, komu so veljali oni „abbasso“, namreč — Avstriji, kajti milanski „Corriere della

sera“ poroča, da so se zbrale okrog poslaništva zopet gruč demonstrantov na trgu Colonna in se je nato začel običajni (!) hrup. Pred palačo Chigi, kjer se nahaja avstrijsko poslaništvo se je kričalo: „Abbasso l' Austria!“ in „Viva Trento e Trieste!“ Policija je intervenirala in aretirala nekaj oseb. Demonstracije pa so se kmalu nato ponovile, naker je prikorakalo vojaštvo, ki je bilo pripravljeno v varstvo avstrijskega poslaništva, in je zasedlo vse dohode na trg. Množica pa je še vedno kričala. Le počasi je nastal mir. Aretiranih je bilo vsega skupaj ta večer 50 oseb.

Tako demonstracije v Rimu proti avstrijskemu poslaništvu in Avstriji.

Sedaj pa samo primerjajmo te resnične demonstracije proti Avstriji z onimi zlaganimi pred laškim konzulatom v Trstu! Kak krič in vik zaradite laži, a kak molk o oni resnici! V Trstu ni bilo niti enega demonstranta pred italijanskim konzulatom, a vlcu temu je kričalo vse italijansko časopisje o žalivi Italije, zahtevalo zadoščanja in pozivljalo italijansko vlado, naj po svojem dunajskem poslaniku protestira pri avstrijski vladi. V Rimu so množice tuile pred avstrijskim poslaništvom „abbasso l' Austria“, „viva Trento e Trieste“, „evviva Trieste italiana“, redarstvo in orožništvo ni moglo ugnati demonstrantov, da je moralo priti več stotnik vojakov, da so napravili red in obvarovali avstrijsko poslaništvo.

Avstrijsko časopisje, tisto, ki je shuronskim kričem protestiralo protitržaškim namestništvem odlokom, ki je dvignilo toliko prahu v vis zaradi onih 40 renjlikov, ki se v zasmeš avstrijskim državnim zakonom pasejo v tržaških javnih občinskih službah; tisto avstrijsko časopisje, ki je padlo po tržaškem namestniku kot največjem oškodovalcu državnih interesov, ker je izdal one odloke, po nas pa kot divjih barbarih, češ da smo hoteli menda porušiti italijanski konzulat v Trstu, ko najbrž vsej oni našim množici ni bilo nikogar, ki bi soloh vedel, kje se nahaja ta konzulat; tisto avstrijsko časopisje sedaj molči in ne zine niti besedice o rimskih protiaavstrijskih demonstracijah. Kje je vendar sedaj ono silno ogorčenje dunajske židije „Neue freie Presse“, ki je vse to zamolčala?!

Da, res lepa bi bila Avstrija, ko bi njene interese branila tržaška leškoliberalna kamora s svojimi renjtkoli in pa dunajski židje! Radovedni smo le, kaj ukrene avstrijska vlada zaradi teh rimskih demonstracij. Po našem mnenju, so tržaški namestništvni odloki plačani z njimi!

Za tuje koristi!

Nesoglasje med vnanjo politiko Nemčije in ono Avstro Ogrske glede na balkansko krizo je očitno. To se je pokazalo ob vprašanju pristanišča Kavala. Nemčija je podpirala grške, Avstrija pa bolgarske zahteve. Po sklepu miru v Bukareštu je Avstrija

Starši! Slovenski otrok spada v slovensko šolo!

PODLISTEK.

Važnost telovadnih prostorov.

Društva skušajo, da bi si prostor za vzgojo svojih članov izboljšala, pri tem pa premoogočrat pozabljajo na drugo vrsto telovadišč, katere so včasih vsaj deloma boljše od naših telovadnic, gotovo pa so vedno prevažna izpopolnitev ter bi se dala marsikje napraviti brez posebnih težkoč in žrtve, namreč:

telovadišča na prostem.

Ne morem trditi, da bi moglo kakemu društvu popolnoma zadostiti telovadišče na prostem, tako, da bi mu bila telovadnica v zaprtem prostoru nepotrebna, nasprotno sem mnenja, da naj se v nobenem kraju ne osnuje sokolsko društvo, dokler to nima zasigrane vsaj deloma odgovarjajoče telovadnice, toda obenem moram pribiti, da je telovadišče na prostem neprecenljive vrednosti za vsako društvo, posebno pa še za

ono, ki ima slabo telovadnico, in ga ne smemo prezirati že vsled tega, ker vrednost telovadbe nelzmerno pomnožuje v vsakem slučaju. Zlasti velike važnosti je to za večja mesta in vse one kraje, kjer se vzgaja sokolski naraščaj. Telovadba na prostem zraku, pod milim nebom, se ne da nadomestiti v nobeni telovadnici. Vsled tega ne smemo, kakor omenjeno, podcenjevati telovadišče na prostem tudi takrat, kadar imamo dobre telovadnice, še manj pa, kadar teh nimamo, ko smo prisiljeni telovaditi v nizkih, prašnih, slabo zračnih, slabo razsvetljenih in temnih prostorih. Kakor najboljša telovadnica Sokolu ne more biti razkošje, tako se društvo ne sme nikoli zadovoljiti s samo telovadnico, temveč mora stremeti za tem, da dobi poleg nje še telovadišče na prostem.

Mislím, da ni treba posebej poudarjati, koliko izdatnejša je telovadba na prostem. Stari Grki so to že dobro vedeli. Znano nam je, da telovadba koristi telesnemu zdravju s tem, da napenja in tako krepi mišičevje, osvežuje in krepi živčevje, pospešuje krvni obtok, jači srce in vpliva ugodno na prebavo. Človeku tudi ne zadostuje hrana, ki jo zavživa z jedili, temveč je za

njegov obstoj istotako važna hrana iz zraka, katere največ dobiva z dihanjem. Napenjanje pri telovadbi ugodno pospešuje menjavo snovi v mišicah, to povzroča izdatnejše vdihavanje zraka, iz katerega dobivamo potrebne snovi v svoje okrepjenje, — v tem ravno obstoji največ koristi, ki jo ima človeški organizem od telovadbe. Dober zrak v obilni meri je torej predpogoj zdrave telovadbe, telovadba na prostem pa je poleg tega še mnogo vabljivejša, in smo lahko prepričani, da bi se številno naših telovadcev pri redni telovadbi na prostem znatno pomnožilo.

Da postanemo dekžal velike vrednosti dobrega zraka, se je pri večini sokolskih telovadnic, zidanih v novejšem času, skrbelo za to, da pripada k njim tudi kako dvorišče, ali drugačen primeren prostor, katerega se poslužuje društvo za telovadbo ob ugodnem vremenu. Orodje se prenaša v takem slučaju iz telovadnice na dvorišče, po končani telovadbi se spravi zopet nazaj. Tak način telovadišča na prostem je že mnogo vreden; društva, katerega ga imajo, štejejo med zelo srečna z ozirom na njihovo posest — kako srečna pa so šele društva, ki imajo večje telovadišče poleg telovadnice, morda okrog

zasajeno z drevjem (smrekami), ki kolikor toliko čisti zrak, oziroma varuje prostor pred cestnim prahom. Saj se da tek prostor za telovadbo na različne načine urediti; stojala za drogeve, kroge, pripravo za skok postavimo stalno, z večjimi stroški tudi bradje, ako je prostor ob vodi (tekoči ali ob morju) se napravi kopališče.

Drug način telovadišča na prostem, na katerega hočem opozarjati posebno z ozirom na mesta, pa je telovadišče zunaj na polju ali gozdu. Takih telovadišč naj si ne napravljajo sama posamezna društva, temveč skupno več sosednjih društev na prostoru, do koder imajo vsa udeležena društva približno enako daleč.

Vzemimo obsežen prostor med polji in gozdovi, najprimernejši je travnik sredi gozdov ob tekoči vodi. Prostor ogradimo, v njem pripravimo potrebno shrambo za orodje, oblačilnico, vodnjak in za zravnano prostoru postavimo orodje. Ako imamo prostora dovolj, razdelimo vse telovadišče za telovadbo na orodju, metanje diska, kroglice, kamenja, dalje za tek, skok, večji prostor za skupne vaje, igre, redovne itd. Ob tekoči vodi ali ob morju priredimo obrežje za kopel, shrambo za čolne itd. (Konec prih.)

z velikim ropotom zahtevala revizijo pogodbe, dočim je Nemčija odklanjala to zahtevo. To nasprotstvo med dunajsko in beoлинsko vlado traja dalje. In to v zvezi dejstvu, da se Avstrija vedno sklicuje na interese trozvezne la da je Nemčija prvačica te grupacije!

Berolin naglašala istimno prijateljstvo z Grško, Dunaj se nadalje elofira za Bolgarsko. V Berolinu prireajo grškemu kralju najpristranejši sprejem, Berchtold pa se trdo vratno trudi za bolgarsko posojilo. Med člasicami trozvezne je torej očitno nesoglasje glede na balkanske dogodke.

Avstrijsko je politiko treba le obžalovati, kajti interes naše države bi zahteval, da iščemo enakega prijateljstva z vsemi balkanskimi državami. Komu na ljubo tiramo tisto brezsmotreno in gospodarski škodljivo politiko? Menda zato, ker sta si Grška in Italija v navskrižu radi Egejskih otokov in južne meje bodoče Albanije! Torej radi Italije, radi našega zavezništva s to državo, radi koristi trozvezne! Ali Nemčija je vendar tudi članica trozvezne in v Berolinu meada tudi vedo, kaj so dolžni trozvezni! Pa vendar ne gre do čez drn in strn za — Italijo. In tudi ta poslednja ni storila v vsej balkanski krizi niti enega koraka, ki ne bi ga zahtevala nje lastna korist. Kar dela Italija v Albaniji, dela za-se in ne za nas!

Dočim torej Italija skrbi le za-se in Nemčija ob vsem svojem zavezništvu z nami vedno pazi na svoje koristi brez vsakega ozira na naše in italijansko stališče napram poednim vprašanjem v kompleksu balkanske krize, pa smo mi vsi srečni, če moremo ob balkanskem vprašanju — služiti Italiji! Tako daleč smo že prišli, da se ne smemo niti z mezinccm dotakniti domačih iredeatistov in si moramo radi samostojne kretnje tržaškega namestnika pustiti dikirati kazen, ki je v tem, da je San Gullano odpovedal grofa Berchtoldu sestanek! Grof Berchtold bi bolje služil koristim naše države, ako bi nasproti hladno računajoči italijanski politiki kazal več samostojnosti, a manje trme nasproti nemški politiki koncilijance na vse strani!

To bi bilo jedro izvajanj, ki jih je prinesla dunajska „Zeit“ — torej list, ki je med omili redkimi nemškimi listi, ki so si znali ohraniti vsaj nekoliko objektivnosti in stvarnosti in pretojanju balkanskega vprašanja — v članku pod naslovom „Dunaj in Berolin“.

Posneli smo ta izvajanja, ker je vse to, kar piše ta list o brezsmotrenosti in škodljivosti avstrijske vnanje politike za to državo, le gola, grenka, žalostna resnica. Vsi skibe za-se in prizavajajo obveznosti v mednarodni politiki le dotle, dokler ni to na škodo lastnih interesov. Nemčija misli na varstvo svoje trgovine in industrije, pa naj bo to Avstriji in Italiji na škodo ali korist, in Italija gleda pri vsakem svojem koraku — kakor prav dobro pravi „Die Zeit“ — le na-se. Nemška industrija in trgovina izpodkopljeta naši trgovini in industriji tja posebau v Srbiji, a Italija hoče iz Albanije, iz tiste Albanije, za katero smo mi žrtvovali toliko milijonov in si nakopalji tolikega sovraštva na Balkanu, napraviti domeno, v kateri bi ona gospodarski — in v sled tega tudi politično — izključao gospodovala. Mi imamo milijon ozlov in si nalagamo milijon zavezniških „dolžnosti“ nasproti Italiji, pa če tudi ubijamo s tem najvišje lastne koristi, Italija pa pozna kake zavezniške dolžnosti k večjemu le v kakih lepo zverženih diplomatskih notah in v kakih poklonih v kakih čestitkah in zahvalah ob posebnih prilikah, ki pa ne obvezujejo v nič in na katere italijanska diplomacija redno pozablja v vsej svoji praktični politiki. Italijanska politika pozna nasproti nam le prejevanje, ne misli pa nikoli na dajanje. Zna pač zahtevati varovanje gospodarskih koristi svojih renjikofov v Trstu, a v isti čas gre vsa njena taktika v Albaniji za tem, da nas tam gospodarski in politični — nulificira.

To je grenka resnica, ki jo „Die Zeit“ povsem upravičeno očita avstrijski diplomaciji. Mi smo v svoji zavezniški politiki taki altruisti, da velja za nas v polni meri tisti, sicer banalni, ali preresnični slovenski pregovor: Kdor je predober, je — oslu podoban! Naslov, ki bi ga mogli izvajati iz tega pregovora z ozirom na intelekt in sposobnost naše diplomacije, bi bil sicer precej — nediplomatičen, ali resnici in zaslužen! Kdor služi tujim koristim, ne da bi zahteval in dobival zato primernih kompenzacij, ta res — ni pameten. In tako — pametna je bila naša diplomacija ves čas valovanja balkanske krize. Mislimo si — četudi, seveda, ne priznavamo — da so naši diplomatje s svojimi zahtevami ozirom na balkanski problem res vsikdar imeli jasen koncept za varovanje koristi naše države. A sedaj vprašamo, se je-li Italija kedaj z energičnim dejanjem zavzela za naše stališče? Morda v krizi s Srbijo radi aneksije Bosne in Hercegovine? Mari za časa najhujše gospodarske vojne, ko bi bilo kmalu prišlo do krvavega konflikta s sosednjo malo Srbijo? Mari ob vprašanju dohoda Srbije do morja? Mari ob vprašanju deteta vseh evropskih bolečin — Albanije? Če bi hoteli trditi kaj takega, bi se zakrohotali

ves svet. Saj smo rekli: čutili smo tu pa tam kako platični izjavo v kaki diplomatski noti, v svojih praktičnih dejanjih pa je bila italijanska politika vsikdar nasprotna interesom Avstrije — ali direktno, ali indirektno! Spredej pokloae, zada! — mož!

Nesposobnost avstrijske diplomacije je žalostno poglavje v politični zgodovini naše monarhije. Bilo je tudi svetlih izjem! Ali te izjeme nam kažejo le pravilo v tem bolj kričeči luči. Kje so vzroki tej tradicionalni nesposobnosti, tej porazni politiki? To je vprašanje, ki spada na drago stran avstrijske zgodovine. Vsaako bi bilo to zelo interesantno in poučno poglavje. Danes že pa moramo pribiti karakteristično in velepučno dejstvo, da se porazi in blamaže naše diplomacije množe sorazmerno z vzbujanjem in dozorevanjem narodov v monarhiji in izven nje. Naša diplomacija izhaja iz milijeta, kjer jej niso prizvojlil razumevanja za snovanje in stremiljenja živih narodnih organizmov. Vse slo je v tem, da naša diplomacija ne prihaja iz narodov! A dokler bo ostajalo to zlo, bo služila tujim koristim, ker jih varujejo sposobnejši ljudje!

XXVIII. velika skupščina CMD.

K blagajnikovemu poročilu.

(Konec)

Da bodete videli, kako nastopa nemški šulferaja, evo Vam nastopne podatke:

Za šolske stavbe je talsti dovolil ter deloma že izplačal leta 1912. iz Rosegerjevega sklada: za Štajarsko K 246 212 za Koroško K 121.950, za Kranjsko K 112.160, za Primorsko K 104.000, skupaj t. d. K 584.322 K. Kakor sem imel čast Vam na lanskii skupščini poročati, smatra nemški šulferajn svoje delo na Spodnjem Štajerskem za končano.

Na letošnjem občnem zboru nemškega šulferajna pa je njegov podpredsednik dr. Wotawa med splošnim odobrenjem naznanil, da smatrajo kot glavni namen nemškega obrambnega dela na jugu, napraviti Nemcem svobodno pot od nemškega dela Štajerske do drugega največjega mesta (to je: do Maribora). (Wir müssen es als ein Hauptziel der deutschen Schutzwehr im Süden betrachten, den Weg von dem deutschen Teile Steiermarks zur zweitgrößten Stadt des Landes frei zu machen).

Po nepredvidnosti prišlo pa je tudi v javnost, da se misli sedaj s podvojeno silo lotiti ponemčevalnega dela na Kranjskem, ki je po ogromnem ševilu slovensko. Moška podružnica šulferajnska v Ljubljani je namreč med drugim predlagala glavnemu vodstvu:

- 1) naj prevzame v svojo upravo od ljubljanskega šolskega kuratorija šolo v Šiški;
- 2) naj ustanovi novo šolo v Srednji vasi pri Dragi na Kočevskem, kjer se sedaj po 50 nemških otrok iz Srednje vasi in Drage poučuje skupno s slovenskimi;
- 3) naj obrne svojo pozornost na šolstvo na Kranjskem sploh in naj v naslednjih petih letih ustanovi nemške šole v Stari in Dolini (Tiefenbach) nadalje — čuňte in stermitel! — v Novem mestu, v katerem se nahaja nemška manjšina, ki se po naselivi nemških železničarjev precej ojači, in bi se s tem posrečilo, večje število nekdanjih Nemcev zopet pridobiti, in konečno na Krškem alina v Vidmu na Štajerskem!!

Na ta način bi se ta okraj zopet pridobil za nemštvo.

V Novem mestu bi mogli vse prvotne Nemce na prste prešteti; reprezentujejo namreč tako majhno število, da se o manjšini še govoriti ne more.

Na Krškem pa sploh Nemcev ni, ravno tako tudi ne v Vidmu. S tem pa je izdala nemški šulferajn že davno javno znano tajnost, da mu ni za to, da bi preskrbel svojim nemškim otrokom nemške šole, temveč za to, da bi zvalil našo ubogo slovensko dečo v svojo past ter jo izneveril slovenskemu rodu.

Kakor so poročali nemški in tudi nekateri slovenski časniki, so uprav v zadnjih dneh člani društva za nemštvo v inozemstvu potovali po naših krajih ter si ogledali nemške naselbine v Sent Ilju na Štajerskem, Maribor, Celje, Ljubljano in Kočevje, kjer so jih njih bratje slovensko pozdravili. Ti možje gotovo niso prišli v naše kraje na uro gledat, temveč so se gotovo hoteli prepričati na svoje oči, kako da nemštvo pri nas napreduje.

S temi črticami sem Vas, častiti skupščinarji, hotel opozoriti samo na nevarnost, ki preti našemu narodu. Za to pa moramo napeti vse sile, da se nakane naših nasprotnikov ne posrečijo in da rešimo narod svoj narod narodnega pogina. Ni treba, da smo zategadelj malodušni. Če bomo oprezni, velikodušni in požrtvovalni, se nam ni bati, da bi naš narod propal.

Družba si je vedela s svojim delovanjem pridobiti zaupanje v vseh slovenskih krogih.

Najboljši dokaz temu so razna volila v prilog Družbi. Meseca julija tega leta zamrli plemeniti rodoljub dr. Fran Košmelj, nad

štabni zdravnik v pokoju, ki se je do svojega zadnjega zdihljaja zanimal za Družbino delovanje, volil je Družbi 8000 K. Na letošnjem občnem zboru nemškega šulferajna dne 11. maja 1913 naznanil je predsednik, da se je našel dobrotalik, ki je za lasten dom nemškemu šulferajnu namenil 400.000 K, od katerih je vplačal prvi obrok K 100.000.

In glejte! tudi med nami se je našel mož, ki je v svoji plemenitosti preskrbel Družbi lastni dom. Dne 22. avgusta t. l. v Ljubljani zamrli Fran Babč je zapustil Družbi svojo hišo šte. 14 na Dolenjski cesti, na kateri bode skromen napis naznanjal našim potomcem, da jej je v svoji veliki ljubezni in požrtvovalnosti zapustil ta dom blagi za napredek in procvit svojega naroda navdušeni Fran Babč.

Oskentli se moramo že z večjo ljubezavo naše družbe sv. Cirila in Metoda, ki je doslej ne glede na razne zapreke izvrševala smotni svoj program. Ne morem pa prikriti, da ponekod veliko premalo uvažujejo delovanje naše družbe. Nemški šulferajn, ki se je zavezal nabrati za obrambni sklad eden milijon, je doslej z lahkoto nabral tri. Mi pa še sedaj nismo spravili za svoj obrambni sklad določeni znesek 20.000 K, če tudi bo v to svrho določeni obrok petih let potekel s 1. julijem pr. l. Kdor ljubi svoj narod, mora tudi to svojo ljubezen pokazati tudi v dejanju.

Sava našim mecenom, ki so se svojimi velikodušnimi darili podkrepili družbo, srčna hvala vsem tistim, ki podpirajo po svojih močeh z gnetnimi žrtvami naše delovanje. Prosim Vas pa vse Slovence in Slovenke, da pridobite družbi še nove prijatelje in nove vire dohodkov, ako hočete, da družba z uspehom nadalje zasleduje svoj smoter in ako Vam je na tem, da ostane naš narod na površju in gospodar na svoji zemlji do konca dni.

Domače vesti.

ZA SLOVENSKO POROTO! Liste porotnikov za leto 1914. so izpostavljene na magistratu (drugo nadstropje pri vходу v posvetovalnico mestnega sveta) vsak dan (do 13. t. m. Vsak, ki je sposoben za porotniško službo (kdor ima že 30 let, zna pisati in čitati ter plača vsaj po 40 kron direktnega davka na leto), naj se gre prepričati, če je vpisan, ter če je prav vpisan, zlasti tudi, če je vpisano, da zna slovenski, in če ni, naj to takoj naznani odvetniku g. dr. Edvardu Slaviku (v „Narodnem domu“), ki napravi primerne korake, da se napaka popravi.

Imenovanja v sodni službi. Okrajna sodnika dr. Ciril Artur Giacomelli in dr. Dante Polonio pri delnem sodišču v Trstu sta imenovana za svetnika dež. sodišča; sodnika dr. Henrik Tomann v Gorici in dr. Albert Alberti v Trstu sta imenovana za okrajna sodnika.

Na skupščini družbe sv. CM je vzbudilo viharo odobravanje sporočilo pred sednikovo, da je mesto brzogovornih pozdravov iz Trsta gospička Milka Mankočeva izročila družbi 200 K. Zopet je dala ta vzorna slovenska dama sijajen zgled rodoljublja — v dejanju!!

Predaleč jim je pogledal v karte, namreč tržaški namestnik princ Hohenlohe laškoliberalnim kamorašem v avstrijskem Primorju, in zato je ni iskrenejšje žele v vsej kamori, nego da bi ta „predržež“, ki se je upal dregniti v to sršenje gnezdo, čim prej izgini iz Trsta, na njegovo mesto pa prišel zopet kak Rinaldini ali kaj podobnega. Začelo se je v Pull, kjer je težka roka princa Hohenloheja udarila med viadajočo kamoraško kilko kakor strela iz lasnega in napravila kar preko noči konec že vse meje presegajoči njeni korupciji. Kaj je mar kemori, da je bilo prebivalstvo pulskega mesta prava molzna krava tistih, ki naj bi bili vestno in pravično gospodarili

z občlaskim imetjem, da so v mestni upravi sleparili in kradli kar na debelo; samo da je bila kamora na vrhu, da je vladala. Smrtno sovraštvo si je nakopal princ Hohenlohe, ko je razbil gnezdo kamoraške zalege na pulski občini, smotno sovraštvo vseh onih, ki čutiljo laškoliberalno, kajti udarjena je bila s pulskimi odkritji vsa laškoliberalna kamora.

V tem pa so se začeli kazati tudi v Trstu specifični znaki kamoraškega gospodarstva. Časopisje je začelo priobčevati prav zanimive stvari o gospodarstvu v mestni ubožnici in drugih tržaških občlaskih zavodih in v tržaški kamori je začel vstajati velik strah, da bi Puli ne sledil tudi Trst. Kako dobro so jej torej došli oni znani namestništvini odloki proti inozemcem v občlaskih javnih službah. Najela si je kamora sebe vrednih pomagačev v vsem židovskem časopisju vsega sveta in začel se je krik in vik proti tržaškemu namestniku od vseh strani, kakor da bi bil zagrešil bogusa kak zločin, ko je hotel pripomoči do veljave avstrijskim zakonom. Prepričani pa smo, da bi bilo zelo malo vsega tega krika, če ne bi se skrival za njim oni veliki strah, da bi nekega lepega dne posegla energična roka namestnikova tudi v tržaško mestno upravo. Zato pa je tudi vse tako skočilo pokoncu, zato so se s tako besnostjo zgnali vsi italijanski listi vanj, kajti bogueda, da bi prišel tudi na tržaški magistrat c. kr. komisar, ki bi nekoliko natančneje pogledal v snovanje in delovanje na njem vladajoče kamoraške klike. Trst, glavno gnezdo kamore in iredente, pa v rokah c. kr. vladnega komisarja! Ne, do tega ne sme priti nikdar!

Zato pa le proč z namestnikom princem Hohenlohejem, proč z njim iz Trsta, kajti tako zahtevajo „državne koristi“! Tisti Lah!, ki so bili doslej vse kaj drugega, nego „državo vzdržujoč element“, so kar naenkrat odkrili v svojem srcu velikansko ljubezen do države, tisti, ki so hoteli avstrijskega cesarja v Trstu sprejemati z bombami, tisti se boje sedaj, da bi ne oškodoval avstrijske države c. kr. namestnik, ki hoče, da naj ima tržaška občina v svojih službah edino le avstrijske državljane! Na Dunaju so prepričani, da ostanejo famozni odloki princa Hohenloheja mrtva črka in da tržaški namestnik ne ostane dolgo na svojem mestu! „Tako si dajo laški listi poročati z Danaja.“

Torej le proč z namestnikom, možem, ki je imei poguma, da se je upri korupciji, ki razjeda vse javno življenje, kjer je zavladala na Primorskem laškoliberalna kamora, proč z možem, ki bi začel poseči še globlje v to gnezdo in v resnici rešiti avstrijsko Primorje Avstriji, ne da bi bilo treba zato milijonov in milijonov za obrambo meja, temveč edino le avstrijskih — zakonov. Kot preprosti državljani smo pač mnenja, da bo menda na Dunaju vendarle še ljudi, ki jim je do resnice in pravice in ki poskrbe zato, da drevesa laškoliberalne korupcije ne porasto do nebes!

Sodbe o renjiskolem vprašanju. Praška „Union“ prinaša v daljšem sestavku že znane podatke in zaključuje:

Mesto tržaško ima nameščevalih nad 5000 renjikofov, ki so mnogokrat tudi pozneje v breme za občino. Pol milijona za bolniške troške ne vrača Italija nikoli. Ko se čuje kaj takega, se mora le strmeti, da niso že davno odpravili takih nepristojnosti, ki jim ni primere v nobeni drugi deželi.

Iz raznih dopisov, ki jih prejemamo z dežele, posnemljemo, da vlada povsod med našim ljudstvom največje zaupanje in da vse ljudstvo brezpogojno odobruje namestnikove naredbe ter izreka vso hvalo vdstvu tržaških Slovencev na tem, da se je spustilo s tako odločnostjo v boj za pravico domačinov in proti renjikofov, ki postajajo že prava gospodarsko-socialna kalamiteta — da niti ne govorimo o politični

Zakaj naj se uporabljajo samo

Osramove svetiljke

z vlečeno svetilno žico?

1. „Osramove“ svetiljke z vlečeno svetilno žico imajo nezlomljivo svetilno žico.
2. „Osramove“ svetiljke z vlečeno svetilno žico prihranijo 70% toka.
3. „Osramove“ svetiljke z vlečeno svetilno žico dajo briljantno, čisto belo luč.

Vsaka pristna „Osramova“ svetiljka z vlečeno svetilno žico mora imeti na stekleni krogli vjedkan napis „Osram“. Kdor skrbno pazi na to, se obvaruje izdelkov, ki nimajo nič opraviti z „Osramom“.

Glavna zaloga za Trst, Gorico, Primorsko in Dalmacijo: R. Ditmar, bratje Brüner d. d. Dunaj, Trst, Piazza del Ponterosso šte. 1.

strani te stvari. Resnikolskega vprašanja ne smatra naše ljudstvo — in na to bi posebno opozorili vladne kroge — za zgolj tržaško lokalno vprašanje, ampak za vprašanje splošnega interesa za vse naše pokrajine. Ljudstvo pričakuje z vso zanesljivostjo, ostane li vlada trdna? Iz tega sledi, da bi v nasprotjem slučaju nastalo vseobče ogorčenje. Če bi se vlada pokazala slabotno celo v tem slučaju, ko je najelementarnejša dolžnost do lastnih državljanov nalaga odločnost, potem bi morala med ljudstvom izginiti še zadnja sled zaupanja in spoštovanja do državne uprave! Menjoli vladni krogi, da jim more zadovoljevanje tujnacev — in še takih, kakršnih so renjilkoli! — namomestiti — kar izgublja državni interes vsled nezadovoljanosti, ogorčenja in jeze med lastnimi državljanji? Med državljanji obeh narodnosti! To poudarjamo in podčrtujemo še posebno. Kajti dejstvo je, da razum politikujoče kamore najmanjše 80% italijanskega prebivalstva — posebno pa tistega, ki se preživlja s delom — občuti renjilsko importacijo kakor kalamiteto, ki ogroža njihovo ekzistenco. To je resnica, na kateri ne spreminja nič tudi dejstvo, da socialna demokracija rotni proti našemu vodstvu — kakor dela to zadnji „Lavoratore“ — in da s tem zopet enkrat prihaja — kamori na pomoč!

Zopet zaplemba. Včerajšnji naš list je zopet doletela v sedanjih časih že preredna čast, da je posegel po njem državni pravdnik in sicer zaradi našega poročila o demonstracijah v Gorici. Zaplenjena sta od stavka: „Trobojca je pač...“ pa do „... nad Slovence“ in „Demonstracijam je potemtakem...“ pa do „... Horde“. Ni dolgo temu, kar je bil naš list zaplenjen, ker smo kritizirali ravnanje nekaterih profesorjev na tukajšnji gimnaziji. Potem je bil konfisciran, ker smo se predzvali grajati postopanje uprave državne železnice v narodnem oziru. Zaplenili so nas nadalje, ker nam je bilo vendarle preveč, kar se je uganjalo s slovenskimi poštnimi pošiljatkami. Konfiscirali so nas celo, ker smo branili avstrijske oblasti pred tujimi napadi. Sedaj pa smo bili konfiscirani, ker smo priobčili suha dejstva o postopanju policijskega komisarja v Gorici, za katera imamo celo vrsto prič. Jutri pa nas menda zaplenijo, ker se sploh drzemo pisati.

Je pač res zapihal neki poseben veter preko avstrijskih poljan, kjer se drzne blivat, misliti in govoriti ljudstvo, ki ni tako srečno, da bi pripadalo — „Herrenvolku“. Od 18. pa do 30. aprila t. l. ni bilo v Avstriji nič manj nego 122 zaplemb, a od 1. do 10. majnika pa celo 153, seveda večinoma slovenskih listov. Dvanaest na dan! Naš list je bil tekem enega meseca zaplenjen trikrat! Kritika poslovanja javnih funkcionarjev, pa naj je še tako mila, je izključena popolnoma in navajanje suhih dejstev, posameznih činov posameznih oseb v javni službi se smatra za hujskanje proti javni oblasti. Če jih jemljemo v zaščito, nas konfiscirajo, če jih grajamo, nas zaplenijo. Upamo, da nam odslej vsaj ne konfiscirajo uradniških imenovanj in premeščanj. Reklji bi še marsikaj, toda raje ne! Zakaj se, nam ni treba praviti!

Po zaplembi smo izdali drugo izdajo. Gospodom velesodrugom okrog „Lavoratore“ se ne zdí potrebno — tako so vsaj zatrjevali svoj čas — da bi se kot patentirani literarni kritiki vsaj toliko priučili slovenščini, da bi razumeli naš list. No, nam sicer ni niti najmanj na tem, ali čitajo ali ne čitajo ti gospodje „Edinosti“, toda če se že hočejo baviti z njim v svojem listu, bi bilo pač pred vsemi potrebno, da jo razumejo, kajti sicer se jim še večkrat prigradi taka smola, kakor se jim je v njihovi zadnji številki, ko so se zagnali v vsej svoji divjosti v dr. Rybářa zaradi nekake govora, ki ga dr. Rybář nikdar ni govoril!

V 244. št. „Edinosti“ z dne 3. t. m. smo namreč v posebnem članku nekoliko analizirali oni „znameniti“ dr. Puecherjev govor v mestnem občinskem svetu, o katerem je — kakor se je izrazil dr. Rybář na shodu v „Narodnem domu“ — prižgal eno svečo bogu, drugo pa hudíku, v isti sapi se potegujoč za renjilke in za domačine. Ta izvajanja je pograbil sedaj „Lavoratore“ in lop zaradi njih po — dr. Rybářu, češ, da je on vse to govoril na shodu v Narodnem domu dne 1. septembra.

S tozadevnimi „Lavoratorjevimi“ zaviljanji se pobavimo ob priliki. Za danes pa naj le potrdimo njegove lastne besede: „Sempre modesti, noi redattori del „Lavoratore“ ammettiamo di poter imparare da moltissimi“, da se v resnici ti gospodje res še lahko nauče marsičesa in od marsikoga. Pred vsemi pa bi bilo želeli, da se nauče vsaj toliko slovenščine, da ne bodo v bodoče imeli s svojimi napadi take smole, kakor jo imajo v tem slučaju. Kot skromnim in internacijonalno pravičnim možem jim bo to gotovo tem ljubše, ko gre tudi marsikateri slovenski vinar za njihov list. Upamo torej, da bodo upoštevali ta naš meskromni nasvet.

Slovenskemu narodu v uvaževanje. Prejeli smo: Železo se kuje, dokler je vroče. Slučaje je treba izrabljati, zlasti take, ki utegnejo nam koristiti, a gotovo ne škodovati.

Tržaško namestništvo je izdalo odloke, vsled katerih je odpustiti nekoliko renjilkov od službe pri magistratovih podjetjih. Ves italijanski narod to — in omostran meje pa je radi tega ogorčen, italijanski konzul minister za vnanje stvari, uradno in neuradno časopisje v kraljestvu, vse grozi avstrijski vladi, naj prekliče namestnikove odredbe, kakor da bi se Italijanom z izpolnitvijo teh odredb zgodila največja krivica.

Tak je italijanski narod! Bori se za „pravico“ in bojuje se zoper „krivico“, ki se godi le pečnici njihovega naroda — in še v tujih državah!

Ozirnó se pa na slovenski narod! Kaj pravimo pa mi Slovenci proti nezamosim in resničnim, praviim „krivicam“ ki se gode a šim obmejnim bratom na Koroškem, Štajerskem in na jugu? (Znane morajo biti vsakomur).

Molčimo, sramotno molčimo in se bojujemo za „načela“, namesto, da bi se borili za narodove pravice — po zakonih zajamčene —, namesto da bi skušali osvoboditi koroške in štajerske Slovence izpod koroško-turškega jarma. Če se Italijani tako vzdigajo proti „krivicam“, ki se gode renjilkom, je toliko večja in krvava dolžnost vsega slovenskega naroda, da odločno in energično zahteva po zakonih zajamčenih pravic koroškim, štajerskim, južnim in celo centralnim Slovincem.

Na Slovenskem je bilo pred leti obilo protestnih shodov in nešteto resolucij je bilo poslanih dumaški vladi, da bi Slovenci dobili slovensko vseučilišče. Slovenskega vseučilišča res zelo potrebujemo in je moramo tudi dobiti. Ali kakor se je svoječasno ves slovenski narod zavzemal za ustanovitev slovenskega vseučilišča, kakor slovensko življenjsko vprašanje, je pa gotovo še tisočkrat večjega pomena ohranitev stotisočev koroških in štajerskih Slovincem.

Vsa slovenska zemlja bi morala najprej braniti in odrediti nad 150 000 na smrt obsojenih severnih bratov (južni se s svojo narodno samovestjo sami rešimo). Potem dobimo tudi vseučilišče, ki je bo vlada morala dati, ko pokažemo odločno voljo za življenje, da nečemo izgubiti niti ene slovenske duše, ko pokažemo, da hočemo živeti samosvoje narodno in kulturno življenje. Za zgled pa si vzemimo Italijane v gori omenjenem slučaju!

Staršem po okolici ob začetku šolskega leta. Jutri se bo vršilo po okolici vpisovanje v šole. V tem važnem momentu apeliramo na slovenske starše po okolici, naj se zavedajo svoje dolžnosti do naroda in do lastne dece! Odlučiti se imajo, ali vpljšajo otroka v učilnico, kjer mu bodo privržali ljubezen do lastnega jezika, zvestobo do lastnega rodu in danost in spoštovanje do lastnega očeta in lastne matere, ali pa v šolo, kjer se bo odujeval narodu, svojemu jeziku in lastnemu domu. Starši! Ako vam je res prihodnost otroka na srcu, ako vam je do tega, da si otrok pridobi v šoli znanja, potrebnega za življenjske borbe, uvezujte, da uspešen pouk je možen le s pomočjo domačega jezika! In pomislite dalje, da vam bo poučeval otroka z ljubeznijo in vzemlo le učitelj, ki je izšel iz vaše krvi, ki čuti, da tvori z vami narodno celoto, in ki bo že radi tega vzgajal in učil vašega otroka — s srcem! Uspešnega pouka in prave vzgoje more dati otroku le šola v otrokovem jeziku, in le učitelj, ki je soroden otroku po rojstvu, krvi in čustvovanju. Tacega pouka in take vzgoje pa ne daje nikdar učitelj, ki je otroku tuji, nikdar šola, ki ni učilnica, ampak mučilnica, ker mučijo v njej otroka v jeziku, ki mu je neznan. — Vse to premislite dobro, slovenski starši po okolici! Slušajte glas dolžnosti do otroka in do naroda svojega! Kaj pomenjajo spričo tako velikih interesov in spričo vaše odgovornosti za bodočnost otroka vse tiste „dobrete“, ki vam jih obljubljajo sovražniki, da bi vas zaveli v zločin na svojem otroku in svojem narodu? Pomislite, da bi, ako bi zaradi tacih majhnih koristi vpisali otroka v drugorodno šolo, prodali slovensko dušo, dušo lastnega naroda, za — Judežev groš! Judežev škarijotov pa naj ne bo med vami! Drugi narodi pošiljajo svojega otroka le v svojo šolo, ker umejo ceniti pouk v materinem jeziku. Posnemajte druge narode: tudi vi in geslo vam bodi vsem: slovenski otrok v slovensko šolo!

Vpisovanje v svetoivanski otroški vrtec CMD bo 13. 14 in 15. t. m. od 9 do 12 dop. Slovenski starši! zavedajte se svoje dolžnosti in pošiljite svoje otroke v slovenske šole!

Poslano *)

Gospodu Giustu Peritz (Peric), ki je te dni razbobnal neresnično vest, da sem jaz pred italijanskim konzulom kričal proti Italiji, ne morem temu prodancu kamore družega, nego pozvati ga, naj to neresnico prekliče, sicer sem primoran storiti potrebne korake.

Mario Romanin

ulica S. Francesco d'Assisi št. 4, III.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu zakon veleva.

Odvetnik dr. Fran Gabršček
v Gorici, Via Caserma 13,
sprejme
spretnega stenografa.

SREČKE

razredne loterije

se dobijo na prodaj v

TISKARNI LLOYD, Trst

ulica Borsa št. 3. Tergesteo (mezzanino).

Nabiralnica c. kr. razredne loterije

odprta nepretrgano od 8 predp. do 8 zv.

BERLITZ SCHOOL

v Trstu.

420 podružnic. — Odlikovani jezikovni zavod. 20 profesorjev. — Zavod za prevajanje. — Uči se vsak jezih posameznika in skupinah ali pa na domu. — Glavni ravnatelj **Comm. Berlitz v Parizu.** Odgovorni ravnatelj v Trstu prof. **Charles Mariotti.** — Nemško, italijansko, francosko, angleško, hrvatsko, srbsko, slovensko, špansko, rusko, švedsko, knjigovodstvo i. t. d. — Pojasnila od 7—10 na večer v ulici Sanità 10, I.

JAVNA DRAŽBA.

V nedeljo 14. t. m. ob 2. uri popoldne se bo prodalo v Povirju na javni dražbi

enega bika.

Podpirajte družbo **SV. CIRILA I METODA!**

Velikanska zaloga pohištva in tapecarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (naša gledališča Penice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolesalni izbor.

R. Gasperini, Trst

Telefon št. 1974. špediter Via Economo št. 10.

Prevozno podjetje

Sprejema razcarinjanje vsakega koli blaga iz mlknic, dostavlja na dom. POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJUGODNEJŠE CENE.

Zastopstvo trdke „Cement“

Tovarna cementa „Portland“ v Spiljoti.

PRODAJA NA DROBNO. CENE BREZ KONKURENCE.

ČEVLJARNICA MIHAELA HUČICA

Trst, ulica Lazzaretto vecchio št. 43 prej Salita Promontorio 3, se priporoča slav. občinstvu in cen. odjemalcem za obilen obisk.

Trgovina jestvin in delikates **CELESTE FURLANI**

Trst, via Belvedere št. 57. Prodaja vedno sveže testenine iz Ilirske Bistrice ter iz drugih sunanjih tovarn. Vino in likeri v steklenicah. Postrežba na dom. Razpošilja se pakete od 5 kg naprej: kava, olja i. dr. **HINKO BRAUNIČAR**, vodja trgovine.

Izvežbanega pisarja

veščega deželnih jezikov sprejme odvetniška pisarna dr. Mat. Pretner-ja in dr. Fr. Brnčić-a v Trstu, ulica Nuova št. 13, II. — Vstop takoj. Plača po dogovoru.

Zobotehnični ambulatorij Univ. zdrava ka **Dr. Makso Barry**

Ermanno Schultze, I. tehnik. Trst, ulica Caserma šte. 17, II. nadst. Posebni zavod za umetne zobe brez ustne plošče. Plombiranje z zlatom, platinom in porcelanom. Vsa dela brez bolečin. Zravanje krivo rastočih zob. Zmerne cene. Sprejema od 9 do 1 in od 3 do 6 popol.

Poštno pošiljko 3 kg netto

pristnega

Malinovega sirupa

pošilja franko proti povzetju za K 5 60

c. kr. dvorni dobavatelj

:: G. PICCOLI ::

V LJUBLJANI.

Pošiljatev tudi v sodčkih po K 1-10 kg in v sterilizir. steklenicah v zabojih po 25 steklenic a K 1-40.

Slovenski starši! Ta teden se prične vpisovanje otrok v šole. Vaša dolžnost je, da vpišete svoje otroke v slovenske šole in otroške vrtce. Ravno te dni je „Piccolo“ opozarjal starše na italijanske vrtce in končal z vzklikom: „Starši, pošiljajte svoje otroke v naše vrtce!“

Velike važnosti je ravno doba otroka, ko prične zahajati v vrtce. Ne zna še pravilno in dobro izgovarjati besed, niti enega ali drugega jezika. V vrtcu pa sliši otrok povprečno po 5 ur na dan govoriti en jezik, ki mu zato ostane najbolj v spominu. Če ga pošljete, slovenski starši, v italijanski vrtce, potem je ta otrok izgubljen za nas, ker od tam ga pač ne boste mogli več vzeti, da bi ga poslali v drugo šolo; zato bodo že skrbeli oni. Ne strašite se groženj, ne dajte se premočiti po obljubah raznih darov, s katerimi vas skušajo pridobiti, temveč vsakega takega zavrnite odločno in recite mu, da spada slovenski otrok v slovensko šolo!

Vpisovanje v otroški vrtce pri Sv. Jakobu se bo vršilo dne 13., 15. in 16. t. m. vsakokrat od 9 dop. do 2 pop. v šolskih prostorih Kjarbola Zg. št. 11. Otroci morajo biti preskrbljeni s krstnim izpisom, spričevalom o cepljenju koz ter s zdravniškim spričevalom o zdravih očeh.

Vodstvo otroškega vrtca.

Vpisovanje v CM šole v Trstu se bo vršilo dne 11., 12. in 13. septembra t. l. od 9 do 11 dopoldne pri Sv. Jakobu in od 2 do 4 popoldne na Acquedotto. Starši ali njih namestniki naj pripeljejo svoje za šolo godne otroke v šolsko pisarno ter naj pokažejo te papirje:

1. rojstni list (ali izpisek iz rojstne matice anagrafičnega urada),
2. zdravniško izpričevalo o cepljenju kozic,
3. zdravniško izpričevalo o zdravju oči.

Priporočamo staršem, da gotovo prineso te listine s seboj, ker brez njih ni mogoče sprejeti otrok v šolo.

Vodstva C. M. šol v Trstu.

Slavnostni dnevi v Sv. Ivanu pri Trstu. Pišejo nam: Z veliko naglico se bližajo dnevi slavja, le še kratkih petnajst dni nas loči od njih. Ves Sv. Ivan komaj pričakuje, da proslavi 10-letnico našega ljubega „Narodnega doma“. Te dneve dokazuje Svetovnančani, kako znajo ceniti za sluge, ki jih ima na narodnem polju ta velekoristna ustanova. Že celih 10 let deluje v blagor naroda, in oni, ki razumejo, kaj pomenja delovanje za narod, se gotovo pridružijo našemu veselju, našemu slavju.

V soboto zvečer se odpro vrata slavnostno okrašene dvorane, kjer se bo vršila slavnostna akademija; govor sedanjega predsednika „Narodnega doma“, deželnega poslanca g. Jos. Negodeta in izvirna narodna igra, ki jo prireda naši priljubljeni diletantje, ob zvokih orkestra izpolnita spored te akademije. Velika ljudska veselica na prijaznem vrtu drugi dan zaključiti slavnostna dnevna. Dosedaj so obljubil sodelovanje: 1. Sokol s telovadnim nastopom, z orkestrom, z ženskim pevskim odsekom. 2. Svetovnanski pevski zbor. 3. „Zvon“ z Opčin. 4. Svetovnanski diletantje.

Slavnostni odbor prosi, da se nemudoma prijavijo ona društva, ki mislijo sodelovati, da se more sestaviti spored.

Avstrijska razredna loterija. Dne 1. septembra je začelo glavno ravnateljstvo državnih loterij izdajati srečke prvega razreda avstrijske razredne loterije. Od 100.000 srečk jih je 2000 celih, 18.000 četrtinskih, ostane pa osminskih. Cele srečke imajo večjo obliko, nekako tako kakor 100kronski bankovci. Temeljna barva celih srečk je rumena, četrtinskih rožasta in osminskih vijoličasta; na sredi je avstrijski grb. Barva okvirja, ki obdaja črnotiskano nemško besedilo, je pri vseh srečkah prvega razreda rufjava; v isti barvi je tudi tiskano besedilo v osmih avstrijskih deželnih jezikih na zadnji strani. Barve okvirja bodo pri posameznih razredih: rufjava, modra, olivnata, vijoličasta in rdeča. Cele srečke imajo napis „Los“, delne pa „1/4 Los“ in „1/8 Los“. Pod besedilom na srednji strani se nahaja na desni posnet podpis glavnega ravnatelja državnih loterij, dr. pl. Neupauerja, na levi pa pečat poslovnice, ki oddaja srečke, s posnetim podpisom njenega lastnika ali voditelja; srečka je le veljavna, če ima ta pečat.

Loterijske številke, izžrebane dne 10. septembra:
Trst 63 18 26 19 65

Tržaška mala kronika.

Trst, 10. septembra.

Poizkušen samoumor. Zjutraj ob 8.30 je bil telefonično poklican zdravnik rešilne postaje k 16letni prodajalki Elizi Ciscutto, stanujoči v ul. della Tesa št. 35, ki si je hotela vzeti življenje, izpivši nekaj octove kiseline. Zdravnik je dekletu izpral želodec in jo potem dal odpeljati v bolnišnico. Vzrok, da je hotela Ciscuttova tako mlada v smrt, je pač ponesrečeno ljubimkovanje. Bila je pomlad, mlada, lepa, topla, sčuna pomlad, ko je vse brstelo in cvelo; sedaj pa prihaja hladna jesen s svojimi sadovi in listje začne padati...

Tatice! Ob eni pomoči ste bili na zahtevo neke Filomene Johoričeve, ki ima nekako prenočišče za brezposelne služkinje in stanuje na trgu Pozzo del mare št. 5 aretirani brezposelni služkinji 18letna Krstina Semeja in 20letna Marija Lusla, oče iz Poreča, ker sta ukradli Johoričevi, pri kateri ste prenočevali, torbico, v kateri se je nahajalo 75 K. Na policiji ste obe zatrjevali, da ste nedolžni, toda vzlic temu so ju odpeljali v ulico Tigor.

Osleparil ga je. Sinoči okrog 8 je bil aretiran na ovadbo mornarja Mirka Čiča, ki je rodom iz Šibenika, v veži hiše št. 1. v ul. Scuole israelitiche 31letni brezposelni težak Božo Petković iz Bileka v Hercegovini. Petković je namreč Čiča malo prej osleparil v neki gostilni v Starem mestu za 60 K.

Čič je pripovedoval na policiji, da mu je Petković najprej ponujal neki prstan, da naj ga kupi za 5 K. Ko pa je vzel iz žepa denarnico, da bi mu plačal prstan, in vzel iz nje bankovce — bilo jih je za 80 K — mu je Petković vzel bankovce iz rok in mu potem vrnil samo 20 K. vse ostalo pa vtegnil v svoj žep in zbežal. Petković pa je trdil, da je onih 60 K prilagal. Ta izgovor pa mu ni pomagal; odpeljali so ga v zapor.

Vesti iz Goriške.

Na c. kr. pripravnici za učiteljska v Tolminu bo vpisovanje v ponedeljek, 15. t. m., od 8 do 12 in od 2 do 5. Sprejemajo se zdravi dečki, ki so dovršili najmanj 13 let in pol; leto mlajši vstopijo ianko kot poslušalci, v kolikor dopušča prostor. — Zahteva se krstni list in zadnje šolsko izpričevalo; kdor bo prosil za podelitev državne podpore, naj prinese še pravilno podpisani ubožni list. Sv. maša dne 16. t. m., redni pouk se prične dne 17.

Vodstvo.

Vesti iz Istre.

Vpisovanje v slovensko šolo v Kopru. Dne 15. in 16. septembra t. l. bo vpisovanje za šolo godnih otrok v slovensko šolo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Kopru in sicer v šolski dvorani (Via Combi 807, I. nadstropje), a šolski pouk prične dne 17. septembra t. l. z božjo službo. Otroci imajo priti v spremstvu svojih staršev, ali varikov ter prineseti s seboj potrebna dokazila, t. j. začetni krstni list in izpričevalo o cepljenju koz, a drugi učenci zadnje šolske izpričevalo. Ob tej priliki pozivljamo vse one mladenčke, katerih imena za sedaj zamočujemo, ki v svoji narodni indiferentnosti pošiljajo svojo deco v učilnice z nam tujim jezikom, da vendar store svoje dolžnost.

Umljivo je, da se v takih učilnicah slovenski otroci vrlo malo, ali pa nič ne nauče, da sploh ne govorimo o kakem napredku, a to zato, ker se tu otroci ne vzgajajo in šolajo v lastnem jim materinem jeziku, in v učilnicah z nam tujim jezikom se naši otroci polgoma odnaručujejo, odtujujejo svojemu materinskemu jeziku; še več, s časoma začnejo ta jezik celo preganjati in prezirati, ter postajajo odpadniki; a izkušnja uči, da se taki odnarođeni ljudje ohlajajo navadno popolnoma za čustva in ideale svojih očetov in dedov do domovine in države, posebno v južnih obmorskih pokrajinah.

Naši tukajšnji voditelji bodo skrbeli, da dobimo prej ali slej svojo državno štiri-razredno ljudsko šolo, tembolj, ker so starši za šolo godnih otrok po pretežni večini državni uradniki, uslužbenci in c. kr. pazniki v kaznilnici, ki so le vsled svoje službe pri raznih državnih oblastnih javnih navezani na stalno bivanje v Kopru.

Da pa moremo zahtevati od vlade prepotrebne slovenske šole, moramo jej dokazati to potrebo s številom svoje za šole godne dece. V interesu naše svete stvari torej vpišite vsi svojo deco v slovensko šolo „Družbe sv. Cirila in Metoda“!

Odbor koprške podružnice CMD.

MALA POŠTA.

G. Matija Sila (za županstvo) Povir. — Vašega prvega pisma nismo prejeli. Blagovolite drugičkrat poslati oglase na Inzeratni oddelek Edinosti in ne na uredništvo, ki nima nič opraviti z oglasi.

G. J. Modic, Gorica. — Vaš oglas je bil naročen samo za 1-krat.

Mali oglasi

Sprejem v službo mladega trgovskega pomočnika. — Nastop 15. t. m. — Alojz Gorjup, Prosek. 1990

Dobra družina v Gorici sprejme 1-2 mlada dijaka na stanovanje. Dobra hrana, solučna soba, vrt, klavir, vestno nadzorstvo. Cena 44 kron mesečno. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti pod št. 1979. 1978

Dobra in poštena rodbina sprejme 2 ali 3 dijake na hranu in stanovanje; pastljivo in strogo nadzorstvo. Iz prijaznosti pove g. Brodnik, upok. uradnik v Gorici. Via Poste nuove 22. 1991

Dobra slovenska družina sprejme enega dijaka na stanovanje in hranu. — Ulica Bosco št. 18, III. nadstropje 1996

Trgovski pomočnik 16 let star iščo službo v trgovini jest.v.n. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1992

Prosim samo podpetnik **PALMA** ki je med vsemi najtrpežnejši!!!

Pisarna dr. Frana Šolar-ja se je preselila v ulico Giosuè Carducci št. 9 (vhod ul. S. Lazzaro 23, II. n.)

Proda se v ulici Giulia 23 (v zalogi olja G. Biaggini) črni sladkor avana po 96 vicarjev kg. jedilno olje 108 vin. liter. 1994

Meblirana soba s prostim uhodom se odda takoj v ul. Bevedere 57. IV. 1995

Pri Sv. Alojziju se proda hiša s 4 prostori, 2 kuhinjami, vrtom in hlevom. Cena K 9000. Pojsanila Barriera 4, vratar. 1993

Hišica vrt, vodniak, v Rocolu na prodaj s malim doplačilom. — Chiozza 81. 1997

70.000 krom na drugo vključbo na hišo v mestu se išče. Ponudbe na „Edinost“ pod „Krnjižba 70 000“. 1998

Proda se čevljarnica na jako dobrem prostoru Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti pod št. 1991. 1991

Prazna soba s porabo kuhinje in meblirana sobica se oddata takoj. Via Commerciale 9, prilijže. 2160

Ekonom bivši oskrbnik, sedaj zasebni uradnik, 38 let star, zdrav močan in brje čeden moč, išče znanstva z gospodinjico ali udovo (strok mogč) s premoženjem. Ponudbe „Podjeten št. 1944“ na Edinost. 1944

Sode belega in črnega vina proda Nioč' Devin v svoji kleti v Kopru in v Izoli pri j. vni tehtnici. 1997

Sprejme se takoj sposobnega mearja za delo mrtvaških krt. — Novo Pogrebno Podjetje, Trst, Corso št. 47.

PRIPOROČLJIVE TVRDKJE. Gostilne:

Gostilna „Alla Civetta vecchia“ Trst, ulica Valdirivo št. 27, se priporoča za obilen obisk. Domača kuhinja. Vaskovratna vina in Dreherjevo pivo prve vrste. — Lastnik Matej Mešik. 1984

Gostilna Narodne delav. organiz. v Trstu

Naznanilo. Podpisani uljudno naznanjam velec. gostom gostilne „NAR. DEL. ORGANIZACIJE“ v Trstu, da prevzamem dne 20. t. m. vodstvo te gostilne.

Zagotavljam, da bom vedno nudil velec. gostom v vsakem času izbornu kuhinjo, zamčeno pristna vina in najboljše pivo, priporočam se za blagohotno naklonjenost in mnogobrojen obisk
JOSIP ŽIGON, voditelj gostilne.

ZALOGA OBUVALA In lastna delavnica **PAVEL VISINTINI** Trst, ul. G. Carducci 27. Podružnica: ulica Riborgo št. 28. Velika izber moških in ženskih čevljev. Poprave se izvršujejo točno in solidno po zmerah sonah

Nemški :: konvikt

za dijake vseh srednjih šol. Higijenične sobe, obširna knjižnica. Skrbno nadzorstvo. Inzeracije daja Ravnatelj

Prof. P. MARQUARDT, Trst, Piazza S. Giovanni 1, II. n.

IVAN PARENZAN: mesnica.

Dnevno sveže meso, dovoz z železnico. Razpošiljanje na dom po konkurenčnih cenah. — Priporoča se za obilen obisk.

Rojan, S. Marcora 1.

IVRDKA

Francesco Bednar

TRST — ustanovljena leta 1878 — TRST je preložila svojo trgovino šivalnih strojev bicikljev in pridevkov z mehanično delavnico vred iz ulice Ponterosso št. 4 v ulico Campanile št. 19.

Hans Scheidler

zobotehnik — bivši: prvi zobotehnik Dr. Ferdinanda Tanzer Sprejema od 9—1 in od 3—6. Trst, Piazza C. Goldoni št. 5 II.

Fran Malis

diploimiran krojač na učnem zavodu za prirezavanje, dovoljenem od o. kr. nižavstr. nam.

TRST, ulica Tor S. Piero 4. Krojačnica in zaloga sukna. Obleke po zmernih cenah. Vzorna in solidna izuršitev.

ODVETNIŠKA PISARNA **DRA FERDINANDA ČERNETA** se je preselila v ulico Caserma št. 13, I. nadstr.